

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

SPRENDIMAS

2025 m. rugpjūčio 13 d. Nr. 3R-1078 (2.13-1 E)
Vilnius

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) 2024-07-23 gavo [DUOMENYS NESKELBTINI] (toliau – Pareiškėjas) 2024-07-23 skundą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-4862 (2.13.Mr)) dėl [DUOMENYS NESKELBTINI] (toliau – skundžiamas asmuo) veiksmų, vienas iš kurių yra Pareiškėjo asmens kodo naudojimas duomenų šifravimui (toliau – skundas).

Pareiškėjas prašo Inspekcijos pripažinti skundą pagrįstu dėl to, „kad [DUOMENYS NESKELBTINI] *neteisetai iš mano el. parašo ištauke mano asmens kodą ir juo naudojasi.*“ (kalba netaisyta).

Pareiškėjas prie skundo pridėjo skundžiamo asmens 2022-12-08 el. paštu pateiktą atsakymą Pareiškėjui, kuriame, be kita ko, nurodyta:

„Kadangi pakartotinai reikalaujate pateikti išklotinę, šio laiško priede pridedame šifruotus srauto duomenis, kuriuos teikėme RRT. Pamatyti duomenis galėsite įvedę paskutinius keturis jūsų asmens kodo skaičius, kuriuos gavome patikrinę jūsų elektroninio parašo tikrumą, gavę jūsų 2022-10-26 PRAŠYMĄ“.

Skunde nurodyta, kad tą pačią dieną (2022-12-08) Pareiškėjas kreipėsi į skundžiamą asmenį prašydamas (toliau – Prašymas):

„Nurodykite kaip jus tikrinot el. parašo tikrumą kad jums rodo asmens kodą“
<...>

„Koks čia šifravimas, jei mano asmens kodą gali paimti bet koks darbuotojas iš mano prašymo? Čia yra pažeidimas, jus privalote nedelsiant kreiptis į duomenų inspekciją ir informuoti mane apie tai. Taip pat nurodykite kokių pagrindų jus naudojot mano asmens koda ir duomenys iš jo?“ (kalba netaisyta).

Pareiškėjas teigia, kad paaiškinimų šiuo klausimu iš skundžiamo asmens negavo¹.

Inspekcija, pagal savo kompetenciją išnagrinėjusi Pareiškėjo skundą,

n u s t a t ė:

Inspekcija 2024-08-22 gavo skundžiamo asmens atsakymą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-5425 (2.13 Mr)) (toliau – Atsakymas).

Pirmiausia skundžiamas asmuo nurodė ir pridėjo įrodymus, kad 2022-12-23 el. pašto adresu [DUOMENYS NESKELBTINI] iš pašto dėžutės [DUOMENYS NESKELBTINI] pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo Prašymą ir paaiškino, kad tikrinant el. parašo tikrumą *gosign.lt* platformoje (kurioje Pareiškėjas ir pasirašė skundžiamam asmeniui adresuotą dokumentą) yra rodomas ir Pareiškėjo asmens kodas.

¹ Šiame sprendime Inspekcija nevertins Pareiškėjo, kaip duomenų subjekto, teisių įgyvendinimo ar neįgyvendinimo, nes šis vertinimas jau buvo atliktas Inspekcijos 2024-07-29 sprendime Nr. 3R-783 (2.13-1.)

Skundžiamas asmuo pažymėjo, kad netvarko Pareiškėjo asmens kodo kitais tikslais, kad Pareiškėjo asmens kodas skundžiamam asmeniui tapo žinomas gavus jo 2022-10-26 prašymą dėl duomenų naudojimo, kuris buvo pasirašytas el. parašu, ir patikrinus šio el. parašo tikrumą *gosign.lt* platformoje, kur Pareiškėjo asmens kodas yra prieinamas (matomas).

Atsakyme paaiškinta, kad atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas pareikalavo pateikti jo skambučių išklotinę, kurioje esantys asmens duomenys yra *de facto* jautrūs duomenys ir tokių duomenų apsaugai reikia imtis tinkamų saugumo priemonių, skundžiamas asmuo pagal BDAR² 32 straipsnį privalėjo imtis tinkamų asmens duomenų apsaugos priemonių, atitinkančių kylančios rizikos laipsnį. Šiuo atveju skundžiamas asmuo sprendė, kaip apsaugoti siunčiamus Pareiškėjui duomenis, kad jie netaptų prieinami tretiesiems asmenims, taip pat, kad siunčiamus duomenis gautų tik tie asmenys, kuriems jie skirti, atitinkamai, įsitikinant, kad būtent šiems asmenims jie yra siunčiami. Paprastai, remiantis skundžiamo asmens asmens duomenų apsaugos tvarka, šifruota išklotinė siunčiama saugiu kanalu, perduodant šifravimo kodą į naudojamą telefono numerį SMS žinute. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo prašomos išklotinės telefono numeris buvo užblokuotas dėl nesąžiningo paslaugų naudojimo, šios tvarkos Pareiškėjo atveju skundžiamas asmuo negalėjo pritaikyti. Dėl šios priežasties įgyvendinti Pareiškėjo teisę susipažinti su asmens duomenimis buvo likę šie variantai a) atvykti į klientų aptarnavimo saloną ir patvirtinti savo tapatybę fiziškai (tačiau tokiu būdu tai galimai būtų apsunkinimas pačiam Pareiškėjui, susijęs su papildoma kelione, lyginant su variantu pateikti asmens duomenis elektroniniu būdu), arba b) variantas užšifruoti siunčiamą pranešimą. Skundžiamas asmuo nurodo, kad atsižvelgdamas į Inspekcijos 2022-11-22 sprendime Nr. 3R-977 (2.13-1.E) dėl to paties Pareiškėjo skundo pateikta rekomendacija – sudaryti sąlygas duomenų subjektams atlikti identifikaciją keliais būdais, ne tik atvykus į saloną, pasirinko b) variantą, kadangi tokiu būdu nebūtų apsunkinama galimybė Pareiškėjui įgyvendinti savo teisę susipažinti su asmens duomenimis. Atsakyme paaiškinta, kad atsižvelgiant į tai, kad kitas kanalas (tel. nr.), kuriuo būtų galima išsiųsti šifro kodą, buvo neprieinamas (užblokuotas), tam, kad Pareiškėjas galėtų iššifruoti siunčiamą pranešimą, buvo panaudoti Pareiškėjo asmens kodo paskutiniai keturi skaitmenys, kurie skundžiamam asmeniui tapo prieinami gavus iš Pareiškėjo el. parašu pasirašytą dokumentą. Skundžiamas asmuo nurodė, kad šiuo atveju tam, kad būtų atsakyta į Pareiškėjo skundą ir pateikta jo prašoma informacija, tuo pačiu užtikrinant siunčiamos informacijos saugumą, buvo panaudoti Pareiškėjo asmens kodo paskutiniai keturi skaitmenys, kaip viena iš saugumo priemonių siekiant užtikrinti jautresnių duomenų konfidencialumą pagal BDAR 32 straipsnį.

Skundžiamas asmuo, apibendrinamas Atsakyme pateikta informaciją, pažymėjo, kad su asmens duomenimis dirba tik įgalioti darbuotojai, vadovaujantis „būtina žinoti“ principu. Atsakyme pabrėžiama, kad siųsdamas asmens duomenis klientams skundžiamas asmuo privalo užtikrinti, kad asmens duomenys būtų pateikti būtent tam asmeniui, kuris dėl jų kreipėsi. Tais atvejais, kai nėra galimybės pateikti šifravimo kodo kitu kanalu, negu kreipiasi asmuo, skundžiamas asmuo turi imtis kitų priemonių užtikrinti siunčiamos informacijos saugumą. Elektroninis parašas yra patikima nuotolinio identifikavimo priemonė, kuri yra naudojama nustatant asmens tapatybę prieš atskleidžiant duomenų subjekto asmens duomenis. Šifruojant duomenis paskutiniais asmens kodo skaitmenimis užtikrinama, kad asmens duomenys nebus atskleisti ne tam asmeniui.

Skundžiamas asmuo prie Atsakymo pridėjo Pareiškėjo Prašymą ir 2022-12-23 atsakymą į Pareiškėjo Prašymą.

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 3 straipsnyje nustatyta, kad: (1) asmens kodas gali būti tvarkomas, kai yra nors viena iš BDAR

² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR)

6 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygų; (2) draudžiama asmens kodą skelbti viešai; (3) draudžiama tvarkyti asmens kodą tiesioginės rinkodaros tikslais.

Atitinkamai skundo ribose reikia nustatyti, ar skundžiamas asmuo turėjo teisę tvarkyti Pareiškėjo asmens kodą remdamasis BDAR 6 straipsnio 1 dalimi.

BDAR 4 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad duomenų tvarkymas – bet kokia automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimasis arba sunaikinimas.

Skundžiamas asmuo nurodo, kad Pareiškėjo asmens kodą sužinojo (susipažino) tikrinant Pareiškėjo el. parašo tikrumą.

Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo (toliau – Atpažinties įstatymas) 1 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – sudaryti teisinį pagrindą, kad Lietuvos Respublikoje efektyviai veiktų elektroninė atpažintis ir patikimumo užtikrinimo paslaugų rinka, kad būtų kuo geriau apsaugoti šių paslaugų naudotojų interesai. Atpažinties įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad elektroninio parašo sertifikate kaip papildomą specifinį požymį, kai tai reikalinga atsižvelgiant į numatomus sertifikato naudojimo tikslus, leidžiama naudoti asmens, kuriam išduotas elektroninio parašo sertifikatas, kodą. Asmens, kuriam išduotas elektroninio parašo sertifikatas, kodo naudojimas ar jo nenaudojimas turi nedaryti poveikio elektroninių parašų sąveikumui ir pripažinimui.

VĮ Registrų centro skelbiamose GOSIGN naudojimo taisyklėse³ nustatyta, kad naudotojas pasirenka tikrinti pasirašyto dokumento elektroninių parašų galiojimą ir GoSign, patikrinusi elektroninių parašų komponentus, pateikia naudotojui išvadą dėl dokumento parašų galiojimo bei papildomą parašo informaciją⁴.

Atitinkamai skundžiamas asmuo, iš Pareiškėjo el. paštu gavęs el. parašu pasirašytą dokumentą, kuriuo Pareiškėjas išreiškė prašymą gauti jo asmens duomenis (tel. skambučių išsklotinę, kuri pagal Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymą laikoma konfidencialiais srauto duomenimis), turėjo teisinę prievolę nustatyti (patikrinti) Pareiškėjo tapatybę, todėl gosign.lt svetainėje atliko el. parašo galiojimo tikrinimo procedūrą, kurios metu teisėtai susipažino su Pareiškėjo asmens kodu. Šis skundžiamo asmens veiksmas vertintinas kaip atitinkantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies c punktą, t. y. skundžiamo asmens teisinę prievolę, todėl Pareiškėjo skundas šioje dalyje atmestinas kaip nepagrįstas.

Pažymėtina, kad Pareiškėjas prašo Inspekcijos pripažinti skundą pagrįstu ne tik dėl susipažinimo su jo asmens kodu, bet ir asmens kodo dalies (keturių paskutinių skaitmenų) panaudojimo duomenų šifravimui teisėtumo.

BDAR 4 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius.

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo 8 straipsnio 2 dalį, asmens kodo struktūra jo suteikimo metu yra tokia: pirmasis skaitmuo atitinka lytį ir gimimo šimtmetį, antrasis ir trečiasis – gimimo metų du paskutinius skaitmenis, ketvirtasis ir penktasis – gimimo mėnesį, šeštasis ir septintasis – gimimo dieną, aštuntasis, devintasis ir dešimtas – gimusiųjų tą pačią dieną įrašymo

³ <https://www.gosign.lt/lt/taisykles>

⁴ Kuri apima ir asmens kodą

į Gyventojų registrą eilės numerį, vienuoliktasis skaitmuo yra pirmųjų dešimties skaitmenų kontrolinis skaičius.

Pagal pateiktą teisinį reglamentavimą keturi paskutiniai asmens kodo skaitmenys negali būti vertinami kaip asmens duomenys – informacija, pagal kurią galima nustatyti asmens tapatybę, kadangi keturi paskutiniai asmens kodo skaitmenys nėra unikali skaitmenų seka ir gali pasikartoti eilėje asmens kodų. Šiuo atveju skundžiamas asmuo šią keturių skaitmenų seką panaudojo kaip užšifruotų duomenų iššifravimo raktą, kadangi ši skaičių seka buvo žinoma tiek skundžiamam asmeniui, tiek ir Pareiškėjui, o siunčiamai informacijai patekus kitam duomenų gavėjui, pastarasis negalėtų žinoti šios sekos, kuri nežinant pilno asmens kodo (vienuolikos skaitmenų) rinkinio negali būti vertinama, kaip informacija apie asmenį, kurio tapatybė yra žinoma ar gali būti nustatyta.

Taigi vertinant skundžiamo asmens veiksmus panaudojant keturis paskutinius Pareiškėjo asmens kodo skaitmenis, Inspekcija daro išvadą, kad šiuo atveju nebuvo tvarkomi Pareiškėjo asmens duomenys, kaip jie suprantami pagal BDAR 4 straipsnio 1 punktą – kaip duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti Pareiškėjo tapatybę, todėl šios skaičių sekos tvarkymo atžvilgiu nėra pagrindo taikyti BDAR nuostatų. Atitinkamai Pareiškėjo skundas šioje dalyje atmestinas kaip nepagrįstas.

Inspekcija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta šiame sprendime, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 31 straipsnio 1 dalies 2 punktu,

n u s p r e n d ž i a:

1. Pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.
4. Apie priimtą sprendimą informuoti Pareiškėją ir skundžiamą asmenį.

Šis sprendimas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui (adresas: Žygimantų g. 2, Vilnius).

Direktorė

Dijana Šinkūnienė